

Sjekkliste for vurdering av utslipp av avløpsvann

Sjekklisten består av sjekkpunkter og kort veiledning. Bruk sjekklisten sammen med tilhørende [mal for utslippstillatelse](#) og mer utfyllende veiledning til søknadsbehandling ([rapport 257/2020](#)). Kommunen må vurdere alle punkter i denne sjekklisten ved behandling av søknad om utslipp og byggetiltak. Ha ekstra fokus på de punkter hvor prosjekterende skriver "ikke relevant" eller ikke besvarer.

Selv om sjekklisten er laget primært for kommunal saksbehandler er den velegnet som huskeliste og hjelpemiddel for SØK/uavhengig fagkyndig/PRO.

Foretak som bistår huseieren er ansvarlig for å legge ved nødvendig dokumentasjon i søknaden, på vegne av huseier/tiltakshaver etter plan- og bygningsloven (pbl) og på vegne av den ansvarlige for forurensningen (anleggseier) etter forurensningsforskriften.

Bruk kolonnen myndighet i sjekklisten nedenfor, sammen med tabellen ovenfor, for å finne frem til kommunens samlede oppgaver og de ulike myndigheters oppgaver.

Sjekklisten er satt opp i den rekkefølgen det er naturlig å arbeide, med først å vurdere helheten, for deretter å vurdere detaljer.

Sjekklisten kan brukes som den er, men bør fortrinnsvis innarbeides i digitale saksbehandlingssystemer. Uansett bør sjekklisten lagres på den aktuelle saken, underveis i arbeidet og etter at tillatelser er gitt.

Sjekklisten er ikke uttømmende. Det kan være andre forhold som må vurderes. Det er viktig at det gjøres en selvstendig vurdering i den enkelte sak. Oppdager du feil, mangler eller tekst som er vanskelig å forstå i sjekklisten? Gi oss gjerne et tips, slik at vi får vurdert om vi bør gjøre endringer. Send epost til gjertrud.eid@norskvann.no.

Det er ikke gjennomgått systematisk revisjon av sjekklisten etter utgivelsen i 2020. Etter hvert som vi blir gjort kjent med nyheter, feil eller mangler, vil vi oppdatere så raskt vi har mulighet. Slike justeringer merkes med liten skrift under det/de punkt som er justert/endret.

Fagområde	1) Forurensnings- myndighet. «helhetlig kartlegging og vurdering»	2) Bygnings- myndighet. Samordningsplikt	Hjemmel i lov/forskrift som gir kommunen oppgaver, utover kolonne 1 og 2	Krav som skal ivaretas	Kommunens oppgave samlet
Drikkevann	X		X	Drikkevannsforskriften	<ul style="list-style-type: none"> • Helhetlig kartlegging og vurdering • Generell plikt for alle (også kommunen) til å unngå forurensning av drikkevann
Helse	X	X	X	Folkehelseloven	<ul style="list-style-type: none"> • Samordningsplikt • Helhetlig kartlegging og vurdering • Helsemyndighet
Vannforvaltning	X		X	Miljømål i regionale vannforvaltningsplaner (vannforskriften) og i kommunens arealplaner	<ul style="list-style-type: none"> • Helhetlig kartlegging og vurdering • Planmyndighet
Naturmangfold	X		X	Naturmangfoldloven TEK17 SAK10	<ul style="list-style-type: none"> • Helhetlig kartlegging og vurdering • Naturmangfoldmyndighet • Bygningsmyndighet
Forurenset grunn	X	X	X	Forurensningsforskriften	<ul style="list-style-type: none"> • Samordningsplikt • Helhetlig kartlegging og vurdering • Forurensningsmyndighet for forurenset grunn i enkelte saker.
Kulturminner		X		Kulturminneloven	<ul style="list-style-type: none"> • Samordningsplikt
Flom	X	X		TEK17	<ul style="list-style-type: none"> • Helhetlig kartlegging og vurdering • Samordningsplikt
Kvikkleire	X	X		TEK17	<ul style="list-style-type: none"> • Helhetlig kartlegging og vurdering • Samordningsplikt
Jordvern		X	X	Jordlova	<ul style="list-style-type: none"> • Samordningsplikt • Jordvernmyndighet
Veg		X	(X)	Veglova	<ul style="list-style-type: none"> • Samordningsplikt • Kan være vegmyndighet (kommunal veg)

Tabellen er laget med utgangspunkt i kommunens oppgaver med mindre avløpsanlegg.

Tabellen illustrerer forskjellen på plikt til samordning etter plan- og bygningsloven § 21-5 og SAK10 § 6-2 og plikten til å gjennomføre en samlet vurdering/samordne for større områder under ett (heretter kalt helhetlig kartlegging og vurdering) etter forurensningsloven, jf forurensningsloven §§ 2 nr. 1-2 og 11 fjerde ledd. Tabellen viser også i hvilke tilfeller kommunen har oppgaver utover samordningsplikten etter pbl og plikten til helhetlig kartlegging og vurdering etter forurensningsloven.

Navn på ansvarlig søker (SØK jf. pbl):
 Navn på den ansvarlige for forurensningen (jf. forurensningsforskriften).
 Gnr. og bnr., evt. festenr og seksjonsnr :
 Anleggsadresse:
 Saksnr:

<p>Kontrollpunkt med veiledning</p> <p>Forhåndskonferanse Plan- og bygningsloven § 21-1</p> <p>Er det gjennomført forhåndskonferanse? Sjekk at referat er vedlagt søknaden</p> <p>Se kap. 5 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p>	<p>Myndighet</p> <p>Plan- og bygningsmyndigheten</p>
<p>Kart og situasjonsplan Forurensningsforskriften § 12-4 og SAK10 § 5-4, bokstav m</p> <p>Kartutsnitt og situasjonsplan skal blant annet vise:</p> <ul style="list-style-type: none"> drikkevannskilder (egen og omkringliggende, små og store, eksisterende så vel som planlagte) granada og egne kartlegginger viktige lokaliteter for naturmangfold naturbase kjente kilder til grunnforurensning grunnforurensningsdatabasen kjente kulturminner askeladden eller kulturminnesøk.no flomutsatte områder flomsonekart fra NVE områder utsatt for kvikkleire kvikkleirekart fra NGU og faresonekart fra NVE bergarter, kvartærgeologi og infiltrasjonsevne fra NGU plassering av eventuelle øvrige brukerinteresser alle komponenter i anlegget. Det vil si alt fra husvegg til endelig utslippspunkt (tilførselsledninger, slamavskiller, pumpekum, renseanlegg, fordelingskum, spredegrøfter, utløpsledning med mer) fjell i dagen prøvelokaliteter, strømningsretning og terrengets fallretning veiatkomst, sted hvor tømmebil kan stoppe, samt snuplass <p>Det finnes flere kartløsninger og registre hvor opplysninger er samlet, eks. miljøstatus, kilden og gårdskart. Enkelte leverandører tilbyr også søketjenester i det kommunale kartgrunlaget (DOK) mot betaling.</p> <p>Se kapittel 5 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p> <p>Lagt til kartløsninger og registre, 11-2022</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p> <p>og</p> <p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Mulighet for tilknytning til offentlig anlegg eller privat fellesanlegg Plan- og bygningsloven § 27-2 annet ledd eller forurensningsloven § 23</p> <p>Er det mulig å knytte seg til offentlig anlegg eller privat fellesanlegg? Er det planer om slike anlegg i nærheten? Hvis ja til offentlig tilknytning, påpek plikten til tilknytning i eget brev.</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p> <p>og</p>

<p>Sjekk relevante uttalelse fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på va-jus, eks:</p> <ul style="list-style-type: none"> -tilstanden på eksisterende anlegg, 2016 -uforholdsmessig stor kostnad, 2016 -private ledninger, 2015 -nærliggende areal og særlige hensyn, 2012 	<p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Arealplanstatus Plan- og bygningsloven § 19-1</p> <p>Krever anlegget dispensasjon fra kommuneplan eller arealplan? Hvis ja, er dispensasjonssøknad innsendt? Er naboer tilstrekkelig varslet om dispensasjonssøknaden?</p> <p>Sjekk relevante uttalelser fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på va-jus, eks:</p> <ul style="list-style-type: none"> -plassering av septiktank (avstand til nabogrensa, 2013 -avstandskrav for ledninger (anlegg under bakken), 2015 <p>Se kapittel 5 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p>
<p>Generell samordningsplikt Plan- og bygningsloven § 21-5 og SAK10 § 6-2</p> <p>Det er ikke krav om at tiltakshaver skal avklare mot andre myndigheter. Hvis dette er gjort, skal det imidlertid opplyses om det ved søknad om tillatelse. Kommunen har et overordnet koordinerings- og samordningsansvar overfor berørte sektormyndigheter og skal innhente nødvendig tillatelse, samtykke eller uttalelse fra disse dersom dette ikke allerede foreligger.</p> <p>Er alle relevante sektormyndigheter ivaretatt? Eks helse-, veg- og kulturminnemyndigheten. Se hele listen i byggesaksforskriften. Hvis nei, må saken oversendes relevante myndigheter. Se kapittel 5 og 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p>
<p>Sikring av vann og avløp Plan- og bygningsloven §§ 27-1 og 27-2, første ledd</p> <p>Bygningsmyndigheten må be om dokumentasjon på hvordan vann og avløp er sikret, før opprettelse eller endring av eiendom og før oppføring av bygning blir godkjent. Avløp sikres i samsvar med forurensningslovgivningen og blir ivaretatt ved at utslippstillatelse fra forurensningsmyndigheten er gitt. For vann er det mindre klart hva som er god nok dokumentasjon. Be om dokumentasjon på vannmengde og vannkvalitet, gjerne i form av prøveboring.</p> <p>Er tilstrekkelig dokumentasjon innsendt for vann? Er tilstrekkelig dokumentasjon innsendt for avløp? Sett krav om bruk av uavhengig kontroll dersom det er tvil om innsendt dokumentasjon</p> <p>Skal eiendommen knytte seg til en annens anlegg? Skal ledninger eller anlegg plasseres på annens grunn? Foreligger tinglyst avtale? Se kapittel 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p>
<p>Vannforvaltning Vannforskriften §§ 4-6, § 12</p>	<p>Følger av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften</p>

<p>Det følger ikke rettslige verktøy med vannforskriften. De juridiske virkemidlene for å sikre at et avløpsanlegg overholder kravene i vannforskriften er derfor krav som følger av forurensningsloven, forurensningsforskriften og vilkår som forurensningsmyndigheten fastsetter i utslippstillatelsene. I tillegg kommer oppfølgingen av at anleggseierne overholder forskriftskrav og utslippsvilkår gjennom kontroll/tilsyn.</p> <p>Tilstanden i resipient/berørt vannforekomst må alltid sjekkes ut mot vannforvaltningsplan og tiltaksprogram for området. Søk gjerne direkte i Vann-nett, der det finnes informasjon om mange resipienter.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva er tilstanden i vannforekomsten? • Vil utslippet forringe kvaliteten i vannforekomsten? • Er totalbelastningen i vannresipienten akseptabel med tanke på å nå målene i vannforskriften? • Er totalbelastningen i vannresipienten akseptabel med tanke på å nå lokale miljømål? <p>Ta eventuelt kontakt med Fylkeskommunen, Fylkesmannen eller Vannkoordinator i det aktuelle Vannområdet for informasjon. Les mer om dette på vannportalen.no og miljodirektoratet.no</p> <p><small>Presisert at tilstand i resipient «alltid» på sjekkes ut, 11-2022</small></p>	
<p>Beskyttelse av drikkevann Drikkevannsforskriften § 4</p> <p>Det er forbudt å forurense drikkevann. Forskriften retter seg mot den som forurenser og gjelder fra vanntilsigsområdet til tappepunktet. Alle drikkevannskilder med tilhørende nedslagsfelt må kartlegges og vurderes.</p> <p>Det må vurderes om aktiviteten kan ha negativ påvirkning på eksisterende drikkevannskilder, eller kilder det kan være nødvendig eller naturlig å ta i bruk i framtiden. Det må også vurderes om det er behov for uttalelse fra Mattilsynet. Se Mattilsynets temaveileder.</p> <p>En del borebrønner finnes i den nasjonale grunnvannsdatabasen Granada. Oversikten er ikke komplett og det må i tillegg gjøres særskilt kartlegging i felt i den enkelte sak.</p> <p>Er det vurdert og dokumentert at utslippet ikke vil forurense drikkevann?</p> <p><small>Presisert at kartlegging av drikkevann må gjøres i «felt», 11-2022</small></p>	<p>Generelt forbud mot å forurense drikkevann</p> <p>Følger også av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften</p>
<p>Beskytte innbyggernes helse Folkehelseloven § 4</p> <p>Regelverket beskytter befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen. Det vil typisk være i utslippssaker hvor det er nærliggende drikkevannskilder som kan være utsatt for smitte, at helsemyndigheten gir en faglig uttalelse ifbm. søknadsbehandlingen.</p> <p>Kan utslippet få negativ effekt på noens helse? Er det behov for å innhente faglig vurdering fra helsemyndigheten?</p> <p><small>Mindre justering i ordlyd for økt forståelse, 11-2022</small></p>	<p>Følger av samordningsplikten i plan- og bygningsloven</p> <p>Følger også av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften</p> <p>Behandles av helsemyndigheten</p>
<p>Beskytte naturmangfold Naturmangfoldloven §§ 8-12, TEK17 § 9-4 og SAK10 § 5-4 bokstav h, Forskrift om konsekvensutredninger</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p>

<p>Konsekvensutredning avklares normalt i arealplan. Hvis dette ikke er gjort må det ivaretas i byggesaken.</p> <p>Er det gjort registreringer i området, generelt eller for identifiserte arter i Naturbase og i Kilden</p> <p>Hvis ja; er det behov for konsekvensutredning?</p> <p>Utvalgte naturtyper (forskrift etter naturmangfoldloven §§ 52 og 53) er regulert i byggteknisk forskrift (TEK17) § 9-4. Det vil si at forholdet til utvalgte naturtyper skal ivaretas i alle byggesaker. Ved tiltaket skal man unngå forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstens økologiske tilstand. Der konsekvens for den utvalgte naturtypen ikke er konsekvensutredet etter plan- og bygningslovens kap. 4 skal prosjekterende utarbeide en konsekvensanalyse for tiltakets virkninger på naturtypen. Dette følger av TEK17 § 9-4 første ledd bokstav b. Ved søknad om byggetillatelse skal konsekvensanalyse (som fremgår av TEK17 § 9-4) vedlegges der dette er relevant. Dette følger av byggesaksforskriften (SAK10) § 5-4 tredje ledd bokstav h.</p> <p>KU-forskriftens § 17 sier noe om selve konsekvensutredningens innhold og omfang. Dette skal tilpasses den aktuelle planen eller tiltaket, og være relevant for de beslutninger som skal tas. Konsekvensutredningen skal ta utgangspunkt i relevant og tilgjengelig informasjon. Hvis det mangler informasjon om viktige forhold, skal slik informasjon innhentes.</p> <p>Konsekvensutredning krever fagkompetanse på området. Forskriften sier: utredninger og feltundersøkelser skal følge anerkjent metodikk og utføres av personer med relevant faglig kompetanse. Det kan være flere prosjekterende foretak involvert i en og samme sak. Den som skal utføre konsekvensutredningen må ha tilstrekkelig kompetanse. Det behøver ikke være samme foretak som gjennomfører prosjektering av avløpsanlegget.</p> <p>Se evt. veiledning om konsekvensutredninger</p>	<p>Følger også av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften</p> <p>Behandles av kommunen som naturmangfoldmyndighet</p>
<p>Beskytte automatisk fredete kulturminner Kulturminneloven § 8</p> <p>Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes. Er det registrert automatisk fredete kulturminner i området?</p> <p>Hvis ja: Uttalelse fra kulturminnemyndigheten må foreligge før tillatelsen kan vurderes.</p> <p>Du kan søke i Askeladden eller kulturminnesøk.no</p>	<p>Følger av samordningsplikten i plan- og bygningsloven</p> <p>Følger IKKE av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften</p> <p>Behandles av kulturminnemyndigheten i fylkeskommunen</p>
<p>Sikkerhet mot flom PBL § 28-1, TEK17 § 7-2</p> <p>Flom bør i størst mulig grad være avklart i arealplanleggingen og kommunen bør ha god oversikt over forholdene lokalt.</p> <p>Det må avklares om det er utfordringer med flom i området hvor det skal utføres arbeider med avløpsanlegg. Flom vil ha betydning for plassering og valg av løsning.</p>	<p>Plan- og bygningsmyndighet</p> <p>Følger også av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften</p>

<p>Så langt det er mulig bør det unngås at anlegg plasseres i flomutsatt område. Når byggverk må plasseres i flomutsatt område skal det fastsettes en sikkerhetsklasse for tiltaket som beskrevet i TEK17. For mindre avløpsanlegg vil dette dreie seg om sikkerhetsklasse S1 (20- års flom) eller S2 (200 års flom). Dokumentasjonskravet er det samme for både 20 og 200 års flom.</p> <p>Bolighus ligger i sikkerhetsklasse S2 og skal ikke plasseres i områder som er utsatt for 200 års flom. Alternativt må tiltaket dimensjoneres slik at det tåler 200 års flommen. Når avløpsanlegget etableres samtidig som bolig, er det naturlig å vurdere begge tiltak samlet. Når anlegg skal rehabiliteres, fristilt for øvrige byggetiltak, kan det være naturlig å plassere anlegget i sikkerhetsklasse uavhengig av bygningen(e) som anlegget er tilknyttet.</p> <p>I vurderingen av sikkerhetsklassen vil forhold som levetid, gjenanskaffelsesverdi og sikkerhet for personer være avgjørende. For avløpsanlegg vil også forurensningsfaren være en konsekvens som påvirker plassering i sikkerhetsklasse. Forhold som plassering i nærhet til drikkevannskilde er et eksempel som kan tilsi plassering i sikkerhetsklasse 2, mens plassering i et område uten sårbar resipient eller brukerinteresser kan tilsi plassering i sikkerhetsklasse 1. Vurderingen må gjøres fra sak til sak.</p> <p>Det vil være naturlig å skille mellom oppføring av nye bygninger og rehabilitering av eksisterende. Det er rimelig å være strengere for nye boliger enn for eksisterende. For eksisterende boliger må det tilstrebes å finne så gode løsninger som mulig, gitt de forutsetninger som finnes på stedet. Det er også rimelig å skille mellom bolig og fritidsbolig.</p> <p>Dersom det er umulig å unngå en plassering utenfor flomutsatt område, eksempelvis ved rehabilitering av eksisterende anlegg. Må aktuelle tiltak vurderes, for eksempel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Velge anleggsutforming over bakkenivå, eksempelvis jordhaug fremfor dype infiltrasjonsgrøfter • Unngå plassering av renseanlegg eller tanker innomhus med tanke på å redusere skader ved en eventuell flom • Sikre anlegget mot oppdrift • Pumpe avløpsanlegg til høyereliggende områder <p>Påse at tilstrekkelig sikkerhet mot flom er dokumentert i søknaden. Fastsett sikkerhetsklasse og vurder om det er behov for særskilte tiltak.</p> <p>Se temakart flom fra NVE</p>	
<p>Sikkerhet mot skred PBL § 28-1, TEK17 § 7-3</p> <p>Forholdet til skred bør i størst mulig grad være avklart i arealplanleggingen og kommunen bør ha god oversikt over forholdene lokalt.</p> <p>For å avklare om anlegget kan plasseres i et område av hensyn til skredfare og hvilke behov for avbøtende tiltak som evt. må iverksettes, legges NVEs veileder nr 1/2019, (sikkerhet mot kvikkleireskred) til grunn. Formålet med denne veilederen er å gi en metodikk for geotekniske utredninger og dokumentasjon av tilfredsstillende sikkerhet mot områdeskred i kvikkleire og andre jordarter med sprøbruddegenskaper, som oppfyller krav til sikker byggegrunn som gitt i pbl § 28.</p>	<p>Plan- og bygningsmyndighet</p> <p>Følger også av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften</p>

<p>Påse at tilstrekkelig sikkerhet mot skred er dokumentert i søknaden. Er det behov for vilkår for gjennomføring?</p> <p>Tips: kvikkleirekart fra NGU Mulighet for faresonekart fra NVE med aktsomhet marin leire kvikkleireveilederen fra NVE. Lagt inn ny lenke til veileder for kvikkleire 12-21</p>	
<p>Unngå spredning av forurenset grunn ved gravearbeider Forurensningsforskriften kapittel 2</p> <p>Har det historisk foregått/foregår det aktivitet i nærområdet til anlegget, slik at det er grunn til å tro at det kan være fare for grunnforurensning? Hvis ja: Uttalelse fra forurensningsmyndigheten må foreligge før tillatelsen kan vurderes. Tips: søk i grunnforurensningsdatabasen</p> <p>NB; bygging og graving i forurenset grunn skal vurderes etter forurensningsforskriften kap. 2, hvor kommunen kan være myndighet.</p>	<p>Følger av samordningsplikten i plan- og bygningsloven</p> <p>Behandles av forurensningsmyndigheten</p> <p>Følger også av plikten om samlet vurdering i forurensningsforskriften og formålet med forurensningsloven.</p>
<p>Jordlova Jordlova §9</p> <p>Dyrkbar mark må ikke disponeres slik at den ikke blir egnet til jordbruksproduksjon i fremtiden.</p> <p>Les mer i rundskriv M2-21 på regjeringen.no</p> <p>Nytt punkt 11-2022</p>	<p>Følger av samordningsplikten i plan- og bygningsloven</p> <p>Kommunen er jordlovmyndighet</p>
<p>Byggegrense til veg Veglova § 32</p> <p>Det gjelder egne krav for etablering av infrastruktur i nærheten av veg. Særskilt løyve fra vegmyndigheten må innhentes ved behov.</p> <p>Nytt punkt 11-2022</p>	<p>Følger av samordningsplikten i plan- og bygningsloven</p> <p>Kommunen er vegmyndighet for kommunale veger</p>
<p>Helhetlig kartlegging og vurdering Forurensningsloven § 2 nummer 1-2 og § 11, forurensningsforskriften § 12-5</p> <p>Etter at ovennevnte punkter om vannforvaltning, drikkevann, helse, naturmangfold med mer er vurdert opp mot de enkelte særlovene, må alt dette sees i sammenheng, hvor også den totale forurensningsbelastningen i området og evt. andre brukerkonflikter tas med i vurderingen.</p> <p>Det gjøres en samlet vurdering av helse, velferd, naturmiljøet, kostnader forbundet med tiltakene og økonomiske forhold (forurensningsloven § 2 nr 1). Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkårene etter forurensningsloven § 16, skal</p>	<p>Forurensningsmyndighet</p>

<p>fordeler og ulemper for søkeren vurderes opp mot fordeler og ulemper for miljø og befolkning for øvrig.</p> <p>Er utslippet vurdert i en større sammenheng? Opplyses det om spesielle utfordringer, konflikter eller problemer i forbindelse med søknaden? Hvordan er i så fall hensynene vektet mot hverandre? Er det faglig forsvarlig å tillate at det etableres utslipp? Er det behov for å sette særskilte vilkår til utslippet?</p> <p>Se kapittel 2, 5 og 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p>	
<p>Søknad om tillatelse til byggetiltak Plan- og bygningsloven §20-2. Kap. 2 i SAK10 (byggblankett: 5174)</p> <p>Les også mer om vurdering av søknadsplikt i kap. 2 og 4 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p> <p>Kontroller at blanketten er fylt ut og underskrevet. Lagt til hjemmel og tips om rapport 12-2020.</p>	Plan- og bygningsmyndigheten
<p>Erklæring om ansvarsrett for SØK, PRO, UTF Plan- og bygningsloven §20-3 og SAK10 kapittel 5 (byggblankett: 5181)</p> <p>God nok kompetanse er viktig i ethvert tiltak, inkludert mindre renseløsninger. Erklæringer om ansvarsrett skal være innsendt for alle ansvarsområder i tiltaket før igangsetting jf. pbl§23-3 annet ledd og SAK10 § 5-4 bokstav q. Dersom foretakene ikke fyller kvalifikasjonskravene kan de ikke erklære ansvarsrett. Foretakene kan evt. søke kommunen om å få godkjent redusert praksis og utdanning for tiltaksklasse 1, jf. SAK10 § 11-4 sjette ledd.</p> <p>Kontroller at blanketten er fylt ut og underskrevet. Dersom kommunen er i tvil om kompetansen kan uavhengig kontroll jf. plan- og bygningsloven § 24-1 vurderes som et alternativ til avslag. Kommunen kan også føre tilsyn med foretaket, med fokus på kompetanse, jf. pbl kapittel 25 og SAK10 kapittel 15 Se kap. 4 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg Teksten er justert 04-22. Lagt inn lenke til SAK10 og flyttet tekst om uavhengig kontroll som feilaktig var plassert i sjekkpunkt nedenfor</p>	Plan- og bygningsmyndigheten
<p>Kompetanse for fagkyndige Kompetansen må dokumenteres i søknad om utslippstillatelse jf. forurensningsforskriften § 12-4 nr.1, b og c, jf. kompetansekravene i forurensningsforskriften § 12-7, § 12-10 tredje ledd og § 12-13 andre ledd jf. vedlegg 2 punkt 2.3 til kapittel 11.</p> <p>Den som skal <i>prosjekttere</i> må sende bekreftelse på tilstrekkelig kompetanse, eksempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relevante kurs: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bestått eksamen i kurs om planlegging og prosjektering av mindre vann- og avløpsløsninger, i regi av NMBU, NIBIO og Norsk vann. ○ Dersom det legges frem dokumentasjon på andre kurs som kan gi kompetanse, må kommunen vurdere om det er tilstrekkelig. • Relevante fag i forbindelse med skolegang (avløpsteknikk, hydrogeologi og lignende). • Referanser til anlegg som tidligere er prosjektert eller utført. <p>Den som skal <i>utføre</i> avløpsanlegget må sende bekreftelse på tilstrekkelig kompetanse, eksempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ADK-1 sertifikat 	Forurensningsmyndigheten

<ul style="list-style-type: none"> ○ fagbrev som anleggsrørlegger ○ tilsvarende kompetanse. <p>Er kompetansen godt nok beskrevet og i samsvar med kommunens tolkning av beste tilgjengelige kunnskap (12-7), nøytral fagkyndig (12-10) og uavhengig fagkyndig (12-13 jf. vedlegg 2 punkt 2.3 til kapittel 11)?</p> <p>Dersom kompetanse ikke er godt nok dokumentert må dokumentasjon etterspørres, eventuelt må søknaden avslås.</p> <p><small>Teksten er justert 12-21 og 04-22. Presisering og innsetting av hjemler og satt inn anleggsrørlegger som alternativ. Justert overskrift</small></p>	
<p>Varsling av naboer, gjenboere og andre berørte Plan- og bygningslov §21-2, SAK10 §5-2 (byggblankett: 5154/5155) Forurensningsforskriften §12-4, bokstav 2</p> <p>Kravene om fire ukers varslingstid i forurensningsforskriften gjelder (går foran reglene om to ukers varsel i pbl)</p> <p>Er alle berørte parter varslet? Inneholdt varselet god nok informasjon (NB! ved dispensasjon)? Er det merknader fra berørte parter? Hvordan har SØK vurdert merknadene?</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p> <p>og</p> <p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Gjennomføringsplan (byggblankett: 5185) SAK10 § 5-3</p> <p>Gjennomføringsplanen gir kommunen opplysninger om gjennomføringen av tiltaket på en enkel og overordnet måte.</p> <p>Gjennomføringsplanen skal vise at krav om (uavhengig) kontroll er ivaretatt, og skal inneholde oversikt over forskjellige tiltaksklasser i tiltaket (tiltaksprofil) og ansvarsoppgave. Planen vil være en overordnet dokumentasjon som gir kommunen tilstrekkelige opplysninger om gjennomføringen av tiltaket, og som gjør det unødvendig å sende inn ansvarsoppgave, kontrollplan, samsvarserklæringer, kontrollerklæringer og sluttrapport fra kontrollerende, som skal ligge hos ansvarlig søker og være tilgjengelige for tilsyn.</p> <p><small>Satt inn lenke til SAK10 og satt inn en ekstra, forklarende tekst. Endret 12-21</small></p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p>
<p>Undersøkelser som grunnlag for valg av renseløsning Forurensningsforskriften §§ 12-7 – 12-13</p> <p>Flere ulike renseløsninger innfrir renskravene som er gitt i sentral forurensningsforskrift og lokale forskrifter. Selv om et renseanlegg innfrir renskrav i % renseseffekt eller mg/liter utslippskonsentrasjon, betyr det ikke at anlegget kan benyttes på enhver lokalitet. Dette må vurderes i det enkelte tilfellet.</p> <p>Norsk vann rapport 262/2021 handler om dette og har skissert 4 faser som må dokumenteres og vurderes i søknaden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fase 1: Forberedende undersøkelse (må gjøres i alle saker) • Fase 2: Innledende feltundersøkelse (må gjøres i alle saker) • Fase 3: Detaljerte grunnundersøkelser. NB! gjelder der infiltrasjon kan benyttes til rensing eller utslipp av avløpsvann. Rapporten omfatter ikke en tilsvarende beskrivelse av fase 3 for anlegg med utslipp til vannresipient. • Fase 4: Konklusjoner og anbefalinger (må gjøres i alle saker) 	<p>Forurensningsmyndigheten</p>

<p>Inneholder innsendt fagrapport tilstrekkelig informasjon om undersøkelser, vurderinger og konklusjoner, eller er det behov for å etterspørre ytterligere informasjon?</p> <p>Teksten er justert 12-21. Tilpasset ny Norsk Vann rapport 262/2021</p>	
<p>Dimensjonering TEK17 § 15-8 nr 4 og forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Avløpsanlegg dimensjoneres i takt med tilført mengde, med andre ord største forventede belastning. Det er derfor antall mennesker som <i>potensielt kan bo/bruke bygningen</i> som avgjør utgangspunktet for dimensjoneringen, men <i>minimum</i> fem personer for en bolig. Hybel eller leilighet kommer eventuelt i tillegg.</p> <p>200 l i døgnet brukes som dimensjonerende vannmengde per person for boliger og for moderne hytter. Se kommentar om minirensanlegg i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg pkt. 4.9.6.</p> <p>Både pe basert på BOF og den maksimale hydrauliske belastningen må legges til grunn i saksbehandlingen.</p> <p>Kontroller at dimensjoneringen er tilstrekkelig vurdert og dokumentert i søknaden. Se kap. 5 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg</p>	<p>Plan- og bygningsmyndigheten</p> <p>og</p> <p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Utslippssted Forurensningsforskriften § 12-11</p> <p>Utslippssted for avløpsvann er av vesentlig betydning for forurensningsmessige forhold på den aktuelle lokaliteten. Det må gjøres tilfredsstillende vurderinger både ved utslipp til vannresipienter og ved utslipp til stedege løsmasser.</p> <p>Ved utslipp til vannresipient må det gjøres vurderinger med hensyn til vannforekomstens tilstand og kapasitet, samt fare for forurensning og fare for konflikt med brukerinteresser. Utslippspunkt (lokalisering, utforming, utstrømning) i vannresipienten må beskrives.</p> <p>Ved utslipp til stedege løsmasser (infiltrasjon) må det dokumenteres at lokale løsmasser har tilfredsstillende vannledningsevne, renseevne og hydraulisk kapasitet til å ta imot den aktuelle vannmengden. Det må vurderes om utslippet medfører fare for forurensning eller konflikt med lokale brukerinteresser.</p> <p>Er anbefalt utslippssted tilfredsstillende beskrevet og vurdert for å sikre at utslipp av avløpsvann ikke medfører forurensningsfare eller fare for konflikt med brukerinteresser?</p> <p>Justert tekst 12-21 for bedre forståelse, men ikke endret i omfang.</p>	<p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Renseeffekt: Forurensningsforskriften §§ 12-8- 12-9</p> <p>Kontroller at oppgitt renseeffekt på anlegget innfrir rensekraftene på stedet der anlegget skal etableres.</p>	<p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Forholdet til standardkravene i forurensningsforskriften Forurensningsforskriften §§ 12-7 til §12-13</p> <p>Samsvarer løsningen med standardkravene i forurensningsforskriften, eller krav fastsatt i lokal forskrift? Dette er spesielt viktig å vurdere ved avvik.</p>	<p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Beskrivelse av anlegget/renseløsning det søkes om</p>	<p>Forurensningsmyndigheten</p>

<p>Forurensningsforskriften § 12-4</p> <p>Påse at det foreligger detaljert beskrivelse av oppbygging og funksjon av anlegget. se avlop.no</p> <p>Hvis nei, be om dokumentasjon.</p>	
<p>Fra husvegg til utslippspunkt/utstrømningsområde Forurensningsforskriften § 12-4</p> <p>Er hele anlegget fra yttervegg på bolig/fritidsbolig til utslippspunktet/utstrømningsområde prosjektert i søknaden?</p> <p>Hvis nei, be om mer dokumentasjon.</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Fremmedvann Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Påse at drensvann, takvann eller annet fremmedvann ikke er planlagt tilført anlegget.</p> <p>Det kan være lurt å sette dette som vilkår i utlippstillatelsen. Forholdet kan også enkelt dokumenteres ved krav om innsending av bilder fra utførelsen i forbindelse med ferdigattest.</p> <p>NB! Vær obs ved rehabilitering, særlig hvis slamavskiller vurderes gjenbrukt. Tilføyet setning om rehabilitering 11-22</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Behov for isolasjon eller varmetilførsel TEK17 § 15-8, nr. 4 bokstav e</p> <p>Er det dokumentert om det er behov for isolasjon eller varmekabel? Hvis nei, etterspør vurdering og dokumentasjon.</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Behov for tiltak mot oppdrift</p> <p>Er det dokumentert om det er behov for at byggegropen må dreneres eller at tank(er) må forankres?</p> <p>Se også beskrivelsen for «flom» over Justert ordlyd for bedre forståelse 11-22</p>	
<p>Forhold til eksisterende ledninger og kummer Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Ved gjenbruk av hele eller deler av eksisterende ledningsnett skal det dokumenteres at det ikke ledes drensvann, takvann eller annet fremmedvann til ledningsnettet mellom husvegg og renseenheten eller til selve renseenheten, og at avløpsledning fra husvegg til renseenhet holder tilstrekkelig kvalitet. Alternativt må ledningene byttes ut.</p> <p>Likeledes skal tilstanden på eksisterende kum/kummer vurderes og beskrives i søknaden, dersom disse skal benyttes videre.</p> <p>Forholdet kan evt. sjekkes ut ifbm. gjennomføring, med vilkår om at dokumentasjon sendes inn før ferdigattest kan gis. Dersom dokumentasjon sendes inn i etterkant må forholdet til eksisterende ledningsnett/kummer som et minimum beskrives i søknaden.</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Drift- og vedlikeholdsavtale (serviceavtale) og nødvendig kompetanse for å drive service Forurensningsforskriften § 12-13 og kap. 11, vedlegg 2, pkt 2.3</p>	Forurensningsmyndigheten

<p>Det anbefales at kommunen setter krav om serviceavtale for samtlige anleggstyper. Se Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg kap.7 for hvordan dette kan gjøres.</p> <p>I tillegg til serviceavtalen bør kommunen be om dokumentasjon på kompetansen til servicepersonen og serviceforetaket (egnede systemer og rutiner for gjennomføring av serviceoppdrag):</p> <ul style="list-style-type: none"> • SINTEF har etablert en personsertifiseringsordning for dokumentasjon av kompetanse på servicepersonell for minirensanlegg. • F.o.m. 2024 vil SINTEF TG inkludere dokumentasjon av innehavers systemer og rutiner for gjennomføring av serviceoppdrag. Dersom service av minirensanlegg tilbys gjennom innehaver av TG (f.o.m 2023) er det ikke behov for å be om ytterligere dokumentasjon på at serviceforetaket har egnede systemer og rutiner for gjennomføring av serviceoppdrag. • For alle andre renseløsninger er kompetansekrav til personen og bedriftens kompetanse beskrevet i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg kap.7. <p>For minirensanlegg dokumenteres kompetansen sammen med serviceavtalen i søknaden.</p> <p>For andre renseløsninger enn minirensanlegg må kommunen sette vilkår om kompetanse for servicepersonell i utslippstillatelsen jf. forurensningsloven § 16 eller ved å sette strengere krav i områder av hensyn til miljø og/eller brukerinteresser jf. forurensningsforskriften § 12-5, annet ledd.</p> <p>Se kap. 3 og 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg. Justert ordlyd for sertifiseringsordning, som er etablert 11-22</p>	
<p>Vilkår om drift og vedlikehold forøvrig (betingelser for bruk) Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Viktige punkter for drift og vedlikehold skal beskrives i søknaden.</p> <p>Dette er også viktig for anlegg som står uten belastning deler av året. Det kan eks være behov for å opprettholde strømtilførsel, sette anlegg i hvilemodus eller annet.</p> <p>Kommunen bør sette vilkår i tillatelsen om viktige punkter for drift og vedlikehold</p> <p>Les mer om dette på avlop.no</p> <p>Se kap. 5 og 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg.</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Tilgjengelighet for slamtømming Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Kontroller at det er egnet vegstandard for tømmebil, at det er angitt avstand fra stoppeplass til tømme punkt og at det er angitt høydeforskjell fra bunn i slamtømme punkt til stoppeplass.</p> <p>Har vegen egnet standard? Er avstander og høydeforskjeller i samsvar med forskrift for tømming av slam og/eller i samsvar med vilkår i kontrakt med renovatør? Er det spesielle forhold ved slamtømmingen som avviker fra «normal» tømming (særlig krevende utførelse, krav til spesielt utstyr eller lignende)? Er avstander og/eller høydeforskjeller av en slik karakter at det vil medføre ekstra kostnader?</p> <p>Justert ordlyd for krav til kjørbar veg 11-22</p>	Forurensningsmyndigheten

<p>Behov for slamtømming Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Det er stor variasjon i behov for antall slamtømminger mellom ulike anleggstyper. Noen har behov for å tømmes sjeldent, mens andre må tømmes ofte. For minirensanlegg er dette beskrevet i teknisk godkjenning fra SINTEF (TG). se eget punkt nedenfor.</p> <p>Det er den som prosjekterer anlegget som må fastsette riktig tømmefrekvens i søknaden, basert på anleggstype og belastning. Behovet for slamtømming kan imidlertid endre seg over tid. Endringer i bruksmønster eller belastning kan endre behovet for slamtømming etter at utslippstillatelse er gitt. Eksempelvis kan noen flytte inn eller ut av boligen, eller det kan knyttes til en ekstra boenhet.</p> <p>Kontroller at det er angitt hvor ofte anlegget har behov for tømming av slam. Sjekk at søknaden er i samsvar med lokal forskrift om slamtømming og forurensningsforskriften. Sett vilkår om slamtømming i utslippstillatelsen.</p> <p>Se kap. 5 og 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg.</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Instruks for tømming av slam Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Sjekk at det er lagt ved elektronisk lenke eller at tømmeinstruks er vedlagt søknaden. Dersom dette er en anleggstype som er ny for kommunen, må informasjon om tømmingen bringes videre til renovatøren som kommunen har avtale med.</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Prøvetaking Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Prøver bør tas ved hjelp av slange og pumpe, enten direkte fra utløpsanordning internt i kum, eller fra egen prøvetakingskum.</p> <p>I egen prøvetakingskum må det være tilstrekkelig vannspeil slik at prøve kan suges opp uten at slam/partikler fra bunnsjiktet blir med i prøven.</p> <p>For at det skal være mulig å ta representative prøver av anlegget i drift/vedlikehold eller tilsyn, er det viktig at instruks for når, hvor og hvordan prøver skal tas legges ved søknaden. Alternativt kan det sendes med lenke til hvor instruks er tilgjengelig digitalt. Det må også sikres at vannmengden som kan tas ut er stor nok til å gjøre nødvendige analyser (vanligvis ca 1 liter). Det bør stilles krav om montering av prøvetakingskum etter renseenhet, når prosedyre for representativ prøvetaking ikke er dokumentert i søknaden, eller ved anlegg der prosessen krever at prøver tas på et bestemt tidspunkt.</p> <p>Det tas normalt ikke prøver av mindre infiltrasjonsanlegg. For minirensanlegg og prefabrikerte gråvannsanlegg tas det prøver fra utløpet av anlegget, også dersom restutslippet infiltreres i grunnen.</p> <p>Påse at dokumentasjonen er innsendt eller gjort tilgjengelig digitalt og vurder behov for eventuell ekstern prøvetakingskum.</p> <p>Lagre instruks på egnet måte i kommunen, slik at disse er tilgjengelig dersom kommunen selv skal ut å ta prøver eller kommunen skal bestille denne tjenesten av eksterne.</p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Særlig om brukt filtermateriale</p> <p>Filtermateriale som benyttes i små avløpsanlegg basert på sand, skjellsand og lettklinker er i utgangspunktet rene produkter uten forurensningsfare. Brukt filtermateriale er anrikt med fosfor og er vist å ha en positiv gjødslings- og kalkingseffekt. Materialet vil kunne inneholde</p>	Forurensningsmyndigheten

<p>smittestoff, men nivået vil være lavt. Brukt filtermateriale kan derfor karakteriseres som ikke farlig avfall av typen inert avfall «jord og stein». Det største bruksområde for brukt filtermateriale vil være som jordforbedring i landbruket og i grøntanlegg. Resirkulering av brukt filtermateriale fra mindre avløpsfiltre til bruk i landbruket er innenfor en akseptabel helse- og miljørisiko, forutsatt materialet håndteres og benyttes på en akseptabel måte.</p> <p>Forsvarlig håndtering forutsetter enkel risikovurdering av aktuell lokalitet for lagring, mellomlagring skal skje utendørs i 1,5 til 2 år for å redusere smitterisiko (hygienisering, basert på WHO-anbefaling) og kvalitetsklasse II i gjødselvereforskriften skal legges til grunn i forhold til bruksområder og disponering. Generell anbefaling er at de brukte filtermassene kan mellomlagres utendørs i hauger på lokalitet hvor det ikke foreligger risiko for forurensning av brønner, og at det er en avstand på minst 25 meter fra åpne vassdrag og drenering. Anbefalt håndtering kan ivaretas gjennom en enkel plan for lagring og disponering av filtermaterialet.</p> <p>Det vises for øvrig til NIBIO-rapport, Gjenbruk av filtermateriale fra naturbaserte avløpsanlegg, november 2016. og kap. 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg.</p>	
<p>Særlig om infiltrasjon i stedlige løsmaser Forurensningsforskriften § 12-10</p> <p>Der befaring med innledende feltundersøkelser konkluderer med at stedlige jordmasser kan benyttes til infiltrasjon av sanitært avløpsvann, må det gjøres mer detaljerte grunnundersøkelser. Se punkt om valg av renseløsning ovenfor. Detaljerte grunnundersøkelser må gjennomføres både når det skal etableres tradisjonelle infiltrasjonsanlegg for slamavskilt avløpsvann, og ved infiltrasjon av forbehandlet eller fullrenset avløpsvann.</p> <p>Grunnundersøkelser som grunnlag for infiltrasjonsløsninger er nærmere beskrevet i Norsk Vann rapport 262/2021, Undersøkelser som grunnlag for valg av avløpsløsning. Dimensjonering og utforming av infiltrasjonsanlegg er beskrevet i VA/miljøblad nr. 59</p> <p>Vurder kompetansekrav for prosjekterende av infiltrasjonsanlegg, jf kap. 4 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg.</p> <p>Kontroller at nødvendige undersøkelser er foretatt og vurdert, i tillegg til at konklusjonene er faglig godt begrunnet.</p> <p><small>Teksten er justert 12-21. Tilpasset ny Norsk Vann rapport 262/2021</small></p>	Forurensningsmyndigheten
<p>Særlig for anlegg hvor slamflukt må ivaretas særskilt Forurensningsforskriften § 12-13</p> <p>Der slamflukt fra anlegget kan få vesentlige, negative konsekvenser for etterfølgende renseløsninger eller resipient, bør det vurderes å stille krav om tilbakeholdelse av slam, for å redusere skadeeffekten på etterfølgende anlegg eller miljø. Løsning for tilbakeholdelse av slam må tilpasses valgte renseløsning. Montering av tilstrekkelig stor slamavskiller etter rensenheten kan være aktuelt for noen anleggstyper. For andre anleggstyper, eksempelvis anlegg med utslipp av stort volum på kort tid, må det vurderes andre tiltak.</p> <p>Eksempler på når det kan være aktuelt med krav. Der renset avløpsvann ledes til</p> <ul style="list-style-type: none"> • bekk, særlig i sårbare områder. • infiltrasjon-/filterløsning. 	Forurensningsmyndigheten

- til landbruksdrenering, der slamflukt vil kunne påvirke miljøet negativt.

Justert ordlyd om å gjøre vurderinger basert på ulike anleggstyper 11-22

Særlig om minirensesanlegg MED teknisk godkjenning
 Forurensningsforskriften § 12-10

Forurensningsmyndigheten

Produktbeskrivelse:

Den dokumenterte behandlingskapasiteten i antall pe som er oppgitt i «Produktbeskrivelse» i godkjenningsdokumentet (TG) må være tilstrekkelig. Det er viktig å påse at kapasiteten på det valgte anlegg samsvarer med innhold (karakteristikk og mengde) i avløpsvann som det kan forventes at anlegget skal belastes med (se eget punkt om dimensjonering).

Bruksområder:

Det valgte anlegget må være egnet for den type bruk som anlegget faktisk skal ha. Under «Bruksområder» i godkjenningsdokumentet vil det beskrives forhold som er relevante for bruken basert på dokumenterte renseseffekter, som er oppnådd under testing av produktet.

Egenskaper:

Renseeffekt for valgt renseløsning må samsvare med utslippskrav lokalt der anlegget etableres. Dokumentert renseseffekt fremgår av «Egenskaper» i godkjenningsdokumentet (TG).

Nødvendig hydraulisk kapasitet må være undersøkt og dokumentert. Dokumentasjonen avgjøres av om utslippet skal ledes til vann eller grunn (se punkt om grunnundersøkelser ovenfor).

Behov for etterpolering må være vurdert og dokumentert i søknaden.

Betingelser for bruk. Kontroller at:

- Slamtømmefrekvens/antall tømminger per år som oppgis i søknaden er i samsvar med spesifikke slamproduksjon og tilgjengelig slamlagringskapasitet (volum) for det aktuelle minirensesanlegget, og den faktiske belastningen som anlegget mottar. Opplysninger om slamproduksjon og slamlagringskapasitet er gitt av «Betingelser for bruk» i godkjenningsdokumentet (TG).
- Det er innsendt lenke til eller vedlagt informasjon om slamtømmeprosedyre for valgt renseløsning. Det bør beskrives eksplisitt i søknaden hvorvidt tilbakeføring av rejektivann til den aktuelle typen minirensesanlegg kan tillates. Hvorvidt tilbakeføring av rejektivann tillates fremgår av «Betingelser for bruk» i godkjenningsdokumentet (TG).
- Om det er innsendt nødvendig beskrivelse for «ferieinnstilling» for anlegg i bygninger i periodisk bruk. Dette beskrives under «Betingelser for bruk» i godkjenningsdokumentet (TG). Er det spesielle forhold ved driften av valgt renseløsning som det må tas hensyn til ved lengre perioder uten bruk. Dette kan eksempelvis være når anlegget skal tømmes for slam i forhold til lengre perioder uten belastning, angivelse av på hvilke tidspunkt i prosessen og i forhold til bruk at det er mulig å ta ut representative prøver, om det er behov for manuelle innstillinger for "feriedrift", etc. Eventuelle spesifikke forhold knyttet til drift ved lengre belastningsstans bør beskrives som vilkår i utslippstillatelsen.
- Vurder øvrige betingelser for bruk under «Betingelser for bruk» i godkjenningsdokumentet, som er relevante å sette som vilkår til i utslippstillatelsen. Eksempelvis om det er påpekt at det bør vurderes frostsikring.

<ul style="list-style-type: none"> Instruks for når, hvor og hvordan representative prøver skal tas er vedlagt. Dersom instruks ikke medfølger søknaden, eller instruksen viser at representative prøver er krevende å gjennomføre, bør kommunen sette krav om ekstern prøvetakingskum i etterkant av renseenheten. Dokumentet er viktig for å påse at det er mulig å ta ut representative prøver. Det er også praktisk å ha dersom kommunen ønsker å ta ut en stikkprøve i forbindelse med at kommunen føre tilsyn med utslippstillatelsen. <p>Se kap. 5 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg.</p>	
<p>Særlig om minirenseanlegg UTEN teknisk godkjenning Forurensningsforskriften § 12-10</p> <p>Kommunen anbefales å sette denne vurderingen bort til et eksternt foretak som har tilstrekkelig kompetanse om dokumentasjon fra uttesting, regelverk og renseprosess. Foretaket må vurdere anlegget i samsvar med retningslinjer fra SINTEF. Se kap. 7 i Norsk Vann rapport 257/2020, Etablering og drift av mindre avløpsanlegg.</p>	<p>Forurensningsmyndigheten</p>
<p>Annet</p>	

Dato og signatur for utført kontroll: _____